

ÎNCHEIERE

19 mai 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Valentina Chiriac împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, persoană terță Casa Teritorială de Asigurări Sociale, sectorul Râșcani cu privire la anularea actelor administrative, stabilirea pensiei pentru limită de vârstă, încasarea diferenței dintre cuantumul pensiei, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 27 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 29 iunie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a t ă:

La 10 august 2016 Valentina Chiriac a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, persoană terță Casa Teritorială de Asigurări Sociale, sectorul Râșcani cu privire la anularea actelor administrative, stabilirea pensiei pentru limită de vârstă, încasarea diferenței dintre cuantumul pensiei, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că îndeplinind condițiile statuate de art. 14, 41 și 42 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, la data de 06 noiembrie 2015 a depus la Casa Teritorială de Asigurări Sociale, sectorul Râșcani, cerere pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă. Iar, la 08 aprilie 2016 Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Râșcani, i-a eliberat legitimația de pensionar nr. 187811, din care a reținut că pensia pentru limită de vârstă i-a fost stabilită în cuantum de 1 592,50 de lei per lună, cu achitarea de la 02 noiembrie 2015.

A menționat reclamanta că, la data de 18 aprilie 2016 a adresat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, sectorul Râșcani o cerere, solicitând recalcularea cuantumului

pensiei stabilite și prezentarea unui exemplar al calculelor, care au stat la baza stabilirii acestei sume.

Această cerere a fost recepționată de Casa Teritorială de Asigurări Sociale, sectorul Râșcani la data de 20 aprilie 2016, însă nu a primit niciun răspuns, de aceea la data de 03 iunie 2016 a expediat în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale o cerere, în care a comunicat despre adresarea sa anterioară către Casa Teritorială de Asigurări Sociale, sectorul Râșcani, solicitându-i Casei Naționale de Asigurări Sociale să rezolve aceeași problemă, de a-i recalcula cuantumul pensiei pentru limită de vârstă cu prezentarea unui exemplar al calculelor pentru a se documenta că calculele executate sunt corecte și legale.

Prin răspunsul din 06 iunie 2016 Casa Teritorială de Asigurări Sociale, sectorul Râșcani, i-a comunicat informația cu referire la calculele pensiei stabilite și concluzia că cuantumul pensiei de 1592,50 de lei corespunde criteriilor legale de estimare.

A precizat reclamanta că, la data de 11 iulie 2016 a recepționat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale, care nu a examinat cerințele din cerere, ci doar a indicat că ar fi pierdut termenul de adresare cu o astfel de cerere, or, legitimația de pensionar i-a fost eliberată la 08 aprilie 2016, moment din care se calculează curgerea termenului de adresare.

Consideră reclamanta că Casa Națională de Asigurări Sociale a interpretat eronat prevederile Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 cu referire la termenul de adresare cu o eventuală cerere prealabilă, invocând că dreptul la pensie este unul perpetuu, stabilit pe viață și faptul că, la o anumită perioadă de timp a constatat că estimările executate de pârâtă sunt eronate, consideră că este îndreptățită să conteste valoarea pensiei stabilite la orice etapă. Or, pensia diminuată stabilită de Casa Națională de Asigurări Sociale în mod eronat, ilegal îi este atribuită prin dispoziția pârâtei, lunar. Iar, o astfel de situație justifică contestarea cuantumului pensiei atribuite de pârâtă la orice etapă la care a stabilit inexactitatea.

Relatează reclamanta că, din răspunsul primit de la Casa Teritorială de Asigurări Sociale, sectorul Râșcani a constatat că, în calculele coeficientului individual „K” pentru anii 1987 și 1988 nu s-a luat în considerație salariu ridicat, fiind în funcția de președinte al organizației sindicale a Asociației „Prodtovari” raionul Frunze.

În acest context, atestă că, Casa Națională de Asigurări Sociale nu i-a prezentat nici o argumentare asupra faptului, de ce pentru evaluarea pensiei au fost selectați anii 1984-1988, în care coeficientului individual este cu mult mai mic, comparativ cu cel din perioada anilor 1993 - 1998. Or, un simplu calcul denotă că, potrivit stagiului de cotizare pentru perioada anilor 1993 - 1998, pensia lunară pentru limită de vârstă constituie suma de 2 944,89 de lei, comparativ cu cea de 1 592,50 de lei, stabilită de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Reclamanta a solicitat anularea actelor emise de Casa Teritorială de Asigurări Sociale, sect. Râșcani și Casa Națională de Asigurări Sociale privind stabilirea pensiei pentru limită de vârstă, în cuantum de 1 592,50 de lei per lună, obligarea stabilirii pensiei pentru limită de vârstă în mărime de 2 944,89 de lei per lună, care corespunde criteriilor legale de evaluare a cuantumului pensiei, cu achitarea acestei sume începând cu data de 02 noiembrie 2015, încasarea diferenței dintre cuantumul pensiei legale (de 2944,89 lei/ lună) și cel ilegal (de 1592,50 lei/lună), stabilite pe

toată perioada anterioară de achitare a pensiei, începând cu 02 noiembrie 2015, repararea prejudiciului moral în mărime de 50 000 de lei și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 05 octombrie 2017 Judecătorei Chișinău, sediul Centru s-a respins acțiunea ca tardivă.

Prin decizia din 22 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul depus de Valentina Chiriac, s-a casat hotărârea din 05 octombrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din motivul neatragerii în proces a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, sectorul Râșcani cu restituirea cauzei spre rejudecare în alt complet de judecată .

Prin încheierea din 22 ianuarie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, s-a atras în proces în calitate de persoană terță Casa Teritorială de Asigurări Sociale sectorul Râșcani.

Prin hotărârea din 29 iunie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, acțiunea a fost admisă parțial; a fost anulat actul administrativ nr. 74133 din 24 noiembrie 2015, în partea stabilirii Valentinei Chiriac a pensiei pentru limită de vârstă, în cuantum de 1592,50 de lei per lună și decizia nr. C-716 din 08 iulie 2016, emisă de Casa Națională de Asigurări Sociale; Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată să stabilească pensia pentru limită de vârstă Valentinei Chiriac, cu includerea în calculul pensiei a venitului asigurat confirmat în cadrul Organizației Sindicale a angajaților din domeniul Comerțului, Alimentației Publice și Antreprenoriat mun. Chișinău (certificat nr. 28 din 22 octombrie 2015), începând cu 02 noiembrie 2015, precum și să achite diferența pensiei neachitate Valentinei Chiriac, începând cu data de 02 noiembrie 2015; s-a încasat de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul Valentinei Chiriac suma de 6 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică și suma de 2000 de lei cu titlul de prejudiciu moral. În rest, pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate.

La 03 iulie 2020 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel, iar la 04 august 2020 a depus motivarea apelului împotriva hotărârii din 29 iunie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 27 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 29 iunie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani.

Instanța de apel a considerat întemeiată hotărârea primei instanțe, care a conchis privind netemeinicia deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale, sectorul Râșcani mun. Chișinău nr. 74133 din 24 noiembrie 2015, în partea stabilirii Valentinei Chiriac a pensiei pentru limită de vârstă în cuantum de 1592,50 lei per lună și a răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-716 din 08 iulie 2016, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale, să stabilească pensia pentru limită de vârstă Valentinei Chiriac, cu includerea în calculul pensiei a venitului asigurat, confirmat în cadrul Organizației Sindicale a angajaților din domeniul Comerțului, Alimentației Publice și Antreprenoriat mun. Chișinău (certificat nr. 28 din 22 octombrie 2015), începând cu 02 noiembrie 2015 și de a achita diferența pensiei neachitate Valentinei Chiriac, începând cu data de 02 noiembrie 2015, în condițiile în care la stabilirea pensiei și calculul coeficientului individual pe perioada anilor 1984-1998, Casa Națională de Asigurări Sociale a selectat perioada anilor 1984-1988 (60 luni consecutive din ultimii 15 ani) coeficientul individual fiind de

1,14558, iar în calculul coeficientului individual al Valentinei Chiriac nu a fost inclus certificatul de salariu nr. 28 din 22 octombrie 2015, eliberat de Consiliul teritorial al Sindicatului Lucrătorilor din Comerț, Alimentația Publică și Antreprenoriat din Chișinău.

Instanța de apel a respins argumentul apelantei Casei Naționale de Asigurări Sociale, precum că, certificatul de salariu nr.28 din 22 octombrie 2015 nu poate fi inclus în calculul coeficientului individual, pe motiv că în urma verificării efectuate în conturile prezentate spre control, denumirea agentului economic este diferită și nu corespunde cu denumirea supusă controlului. Ori, Casa Teritorială de Asigurări Sociale, sectorul Râșcani, în anexele prezentate privind numărul lucrătorilor Comitetului orașenesc al sindicatului lucrătorilor din comerț, resurse materiale și cooperarea de consum or. Chișinău și Comitetului Unit al Sindicatului Lucrătorilor din Comerț din or. Chișinău a constatat greșit numărul persoanelor angajate, întrucât conform arhivei Comitetului orașenesc al sindicatului lucrătorilor din comerț, resurse materiale și cooperarea de consum or. Chișinău și Comitetului Unit al Sindicatului Lucrătorilor din Comerț din or. Chișinău numărul angajaților a acestor două organizații au fost: în anul 1992 - 4 persoane, în anul 1993 - 6 persoane; în anul 1994 - 4 persoane; în anul 1995 - 4 persoane; în anul 1996 - 2 persoane; în anul 1997- 2 persoane, în anul 1998- 2 persoane.

Instanța de apel a respins argumentele apelantei precum că, conturile personale ale solicitantei sunt copiate (transcrise), scrise cu același stilou, fiind diferite de celelalte conturi ca format și culoare, iar informația din dările de seamă 4BASS nu corespunde cu informația din conturile personale ale acesteia și cotele de asigurare în dările de seamă fiind declarate în quantum mai mic, decât cotele de asigurare reflectate în conturile personale ale angajaților, precum și că prin tabelul anexat la actul de control, în care a fost calculat total pe ani fondul de remunerare a muncii din conturile personale a tuturor angajaților, acesta nu corespunde cu fondul de remunerare indicat în dările de seamă 4BASS. Instanța de apel a reținut că, dările de seamă 4BASS depuse de către Comitetului orașenesc al Sindicatului Lucrătorilor din Comerț, resurse materiale și cooperarea de consum or. Chișinău și Comitetului Unit al Sindicatului Lucrătorilor din Comerț din or. Chișinău către Casa Națională de Asigurări Sociale, confirmă faptul achitării de către instituție a contribuțiilor de asigurări sociale obligatorii impuse prin lege, confirmând că, conturile personale ale Valentinei Chiriac, precum și dările de seamă 4BASS corespund cu informația din conturile personale ale acesteia. Or, prin extrasul și conturilor personale (cărții de salariu), se confirmă faptul că, Valentina Chiriac a activat în calitate de președinte al Sindicatului Lucrătorilor din Domeniul Comerțului din or. Chișinău

Cu privire la pretenția privind repararea prejudiciului moral cauzat în mărime de 2 000 lei, Curtea de Apel Chișinău a reținut că prima instanță întemeiat a admis pretenția dată, stabilind că, reclamanta a suportat suferințe fizice și psihice legate de starea de incertitudine și atitudinea funcționarilor Casei Naționale de Asigurări Sociale, care i-au refuzat în soluționarea cererii de recalculare a pensiei.

De asemenea, Curtea de Apel Chișinău a apreciat ca fiind întemeiată pretenția privind încasarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice în mărime de 6 000 lei, menționând că reclamanta a suportat cheltuieli de judecată legate de plata serviciilor de asistență juridică, prestate de avocatul Anatol Lupașcu în baza mandatului seria MA nr. 0924147 din 10 august 2016 în sumă totală de 6 000 lei,

confirmate prin bonul de plată seria EN nr. 740902 din 11 septembrie 2017 (f.d.139 vol. I), care sunt reale, necesare și rezonabile.

La 02 februarie 2021 Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs împotriva deciziei din 27 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii depuse de Valentina Chiriac (f.d. 111 vol. I).

La 17 martie 2021 Casa Națională de Asigurări Sociale, prin intermediul poștei electronice, a depus motivarea recursului, ulterior confirmată prin depunerea pe sport de hârtie cu semnătura olografă (f.d. 116 vol. II).

În susținerea recursului a indicat că instanța de apel nu a analizat multilateral actele normative și legislația în vigoare ce reglementează astfel de litigii, precum și nu au fost dovedite circumstanțele considerate de prima instanță și instanța de apel ca fiind stabilite.

Astfel, recurenta a invocat că în urma efectuării controlului de către specialiștii Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sectorul Râșcani, a documentelor prezentate, în special a conturilor personale și dărilor de seamă 4BASS pentru perioada anilor 1987-1998 s-a constatat că conturile personale ale solicitantei sunt copiate (transcrise), scrise cu același stilou, fiind diferite de celelalte conturi ca format și culoare, iar informația din dările de seamă 4BASS nu corespunde cu informația din conturile personale ale acesteia, cotele de asigurare în dările de seamă fiind declarate în quantum mai muc, decât cotele de asigurare reflectate în conturile personale ale angajaților.

A mai indicat că conform tabelului anexat la actul de control, în care a fost calculat fondul de remunerare a muncii din conturile personale ale tuturor angajaților, acesta nu corespunde cu fondurile de remunerare indicate în dările de seamă 4BASS.

La 13 aprilie 2021 în adresa Valentinei Chiriac a fost expediată copia recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

Deși la 19 aprilie 2021 Valentina Chiriac a recepționat copia recursului, aceasta nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință la recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Examinând admisibilitatea recursului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

În conformitate cu art. 244 alin.(1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul depus la 17 martie 2021 (f.d.120 vol. II) este în termen, or, decizia din 27 ianuarie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost recepționată de către recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale la 12 martie 2021, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele dosarului (f.d.115 vol.II).

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 Cod administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în

Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale .

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Gervas

judecătorii

Victor Burduh

Nina Vascan